

T ê k o ş e r

Hejmar 41

1lon 1988

Revue trimestrielle kurde N° 41 Driemaandelijks Koerdisch blad

Têkoşer : Kovara Têkoşer, yekitiya Karker û Xwendekarên Kurd li Beljika
Navnîşan : rue Bonneels, 4 - 1030 Bruxelles
Navnîşana Postê : B. P. 33 - Zellik
Tel : 02/230.89.30
Buha : 50 F.B.
NO bankê : 426-3144071-85 - K.B. - Belgique
Berpîrsiyar : M. Nezhîh Yalçîn
Komîta nivîskariyê : Derwêş, Nezhîh, Pervîn

N a v e r o k

Nijadkujî li Kurdistanê	Derwêş	3
Peymana Sêvr li Parlemanta Ewropa	Pervîn	4
Rêzimana Kurdî (XIV), Tewandin	Celadet Bedir Xan û R. Lescot	8
Dîroka Kurdistanê di Ansiklopêdiya Islamê de (XIV), Ziman		12
Helbest : Sala teze	Amed	15
Mirina Bênavêkî helebçê	Sahînê B. Sorekli	16
Nêçîr (2)	Osman Sebri	18
Stran : Hacê-Hadj	Cemîla Celil	21
Xebata me		22
Têkoşer' den haberler		

S o m m a i r e

Génocide au Kurdistan	Derwêş	3
Le Traité de Sèvres au Parlement Européen	Pervîn	4
Grammaire kurde (XIV), La déclinaison	Dj. B. Khan et R. Lescot	8
Histoire du Kurdistan dans l'Encyclopédie de l'Islam (XIV), La langue		12
Poème : L'année nouvelle	Amed	15
Mort d'un inconnu de Halabdja	Sahînê B. Sorekli	16
La chasse chez les Kurdes (2)	Osman Sebri	18
Chanson : Hadjê-Hadj	Djemîla Djelil	21
Nos activités trimestrielles		22

I n h o u d

Genocide in Koerdistan	Derwêş	3
Het Verdrag van Sèvres in het Europees Parlement	Pervîn	4
Koerdische spraakkunst (XIV), de verbuiging	Khan en Lescot	8
Geschiedenis van Koerdistan in de Encyclopedie van de Islam (XIV), De taal		12
Poësie : Nieuwjaar	Amed	15
Dood van een onbekende in Halabdja	Sahînê B. Sorekli	16
De jacht bij de Koerden (2)	Osman Sebri	18
Lied : Hadjê-Hadj	Djemîla Djelil	21
Onze driemaandelijke activiteiten		22

ISSN 0773-3887

Nijadkuji li Kurdistanê

Derwêş

Ev çend hefte ne ku rejîma Iraqê bi hemî hêza xwe li Kurdistanê Başûr nijadkujiyê dike. Balafir, tank, top, napalm û bombên kimyayî bi dor 65.000 leşker re êriş bir ser Kurdistanê. Gund û bajar, jin, cuhan û pir tev amancên van êrişan in.

Paş rawestana şerrê Iran û Iraqê, rejîma eva dawîn leşkerê xwe bi tevayî sand ser Kurda. Bi sed hezaran Kurd ber bi sinorên Tirkiye û Iranê revîn. Piraniya wan jin, zarok û kal bûn.

Dewleta Tirk, di rojên pêşî de ne xwest ku karekî insani bike. Deriyên xwe li wan girtin. Lê paş demekê derî vekirin, rê da Kurdên bêçare. Bi hezaran kes li gund û bajarên Kurdan belav kirin. Her komê ji wan di bin kontrola leşkerê Tirk de li benda "çareke" nuh e. Bijjîkên Tirk bikaranîna bombên kimyayî inkar kir. Lê ew rejîm li hember hemî dinyayê inkar dike ku wê bombên kimayî bikar anîne. Dewleta Tirk ji aliyê Iraqê girt. Xewna dewleta Tirk bi nijadkujiya Iraqê tê çî : Vê pirsê û vî netewî bi her awayî ji dirokê rakin.

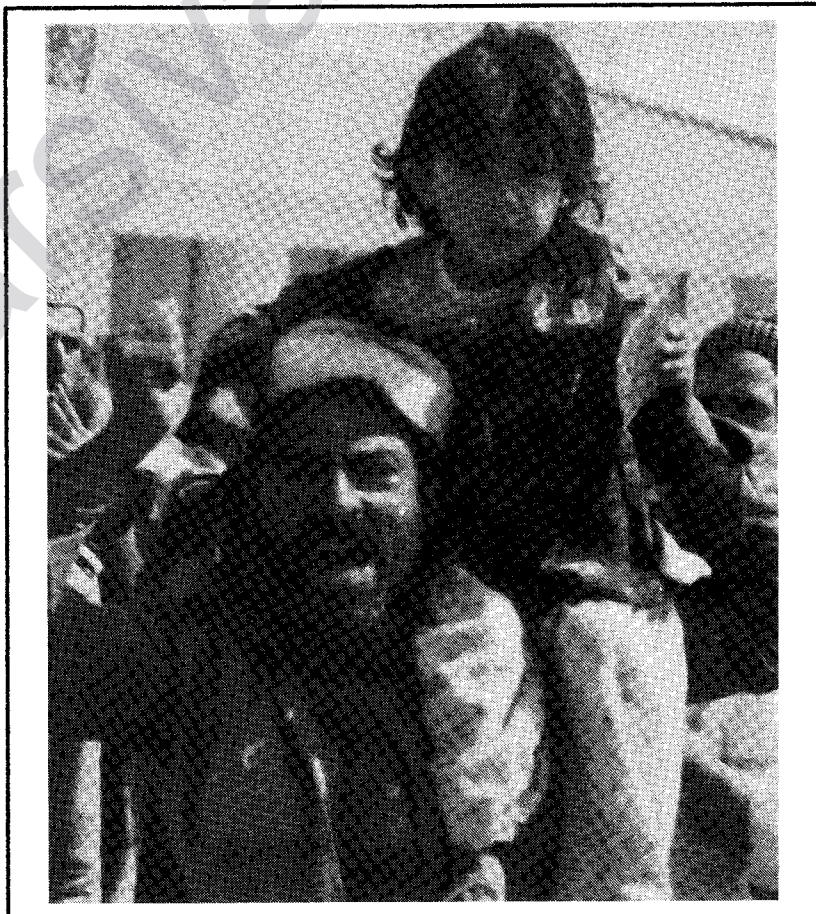
Di rêxistina Neteweyên Yekbûyî (UNO) de, dewletên, Tirkiye û Iraqê hem inkar û hem red kir ku komisyoneke navnetewî here binêre gelo bombên kimayî tîn bikar anin yan na. Ango dewleta Iraqê nijadkujiya Kurdên wê derê kiriye bernama xwe. Tirkiye jî vê yekê

teqdir dike. Lê ne bitenê teqdir dike. Lê ne bitenê Tirkiye, Lîga Erebî jî bi awakî vekirî aliyê Iraqê girt. Divê ku Kurd vê yekê bi tîpên mezin di diroka xwe de binivîsin û tucar wê jî bir nekin.

Ewropa, welatên Sosyalîst û Amerîka jî di protesto û gotarên xwe de dereng man. Sermiyane Komara Fransa vê nijadkujiyê mahkûm kir. Paş rojekê, Wezaretê Karên Derve ya Amerîka, û çend roj paş re Parlemanta Ewropa "dilşewata xwe" pêşan da. Lê ew "dilşewat" tîr nake. Bi milyonan Kurd di bin

tehlîka neman û mayinê de ne. Dirok carcaran hin bûyerên xwe tekrar dike : Indian, Cihû, Ermenî û niha jî Kurd. Ev netew û "qederê" wan nêzîkî hev in.

Kar û erkê (wezîfe) me Kurdan divê ji binî bê guherîtin. Ew karê ku me ta niha kiriye divê diwartir bibe, hevkarîya me xurttir û gestir bibe. Slogan û mesîn tîr nakin. Yan dijmîn me diqelîne û vê pirsê jî dirokê radike, yan jî divê em bi awakî xwestir kar bikin, bi dijmîn re şereki diwartir bikin.-

Peymana Sêvr II Parlementa Ewropa

Pervin

Civineke çapê

Di mêjuya (tarix) 1.7.88 de, Bin-Grûpa (sous-groupe) Alliance Libre Européenne, ku yek ji bin-grûpên Grûpa Arc-En-Ciel, li Parlementa Ewropa, ye û ku tê de 19 partiyên ku 7 welatên ewropî temsil dikin hene, civineke çapê li ser pirsên Kurdistan û Eritrê, li Parlementa Ewropa, li Brukselê, pêk ani.

Dêlva ku Têkoşer, weka her gav, bi awakî gisti li ser pirsê Kurdistanê bipeyive, me pêş neyar kir ku em rêxistinên kurdî yê her çar perçeyên Kurdistanê û Enstîtuya Kurdî ya Parisê vexwînin (dawet bikin). Lê mixabin, ji van rêxistinên bitenê P.D.K. Iranê û Tevger hatin.

Pêşgotina Willy Kuypers

Berê ku nûnerên kurd û yê Eritrê li ser rewşa welatê xwe û amancên rêxistinên xwe bipeyivin, parlementerê beljîkî û endamê grûpa Alliance Libre Européenne, Willy Kuypers, amancên vê civîna gelek giring dan nasin. Em li jêr metnê pêşgotina wî werdigerînin kurdî :

Ditina me ew bû ku em hin nûnerên Kurdistan û

Eritrê, li ser bingeha **Peymana Neteweyên Yekbûyî (O.N.U.)** ya 1966 li ser mafên aborî, civakî û çandî, bicivînin. Di bend 1 de meriv dikare bixwîne : **"Hemî gel mafê wan ê çarenûsiyê heye**; li gora vî mafî, ew bi serbestiyeke mukemmel destûra xwe ya rêzani (siyasi) dest nîşan didin (tesbît dikin) û pêşveçûna xwe ya aborî, civakî û çandî bi serbestî dajon". Ev bingeh e. Temenê (Imr) vî mafî iro 22 sal e, û gava ku em li van 22 salan temase dikin, em ji xwe dipirsîn çima ev her du gel hin serfiraz ne bûne. Nûçeyên van her du axan pircar weka agirê qirşikan digihêjin me : çirûskên kurt û paşê tutist. **Bombbaranên bi napalm li Eritrê, êrîşên bi çekên şimik li Halabca**, me qurbanên wan ditin. Lê ez dikarim bala we bikîşim ku piştî Halabca tutist ne guherî û ku êrîşên bi çekên şimik

hin jî dajon ?

Di lista gelên jibirkirî de, Kurd û Eritreyî bê gûman cihên pêşin digirin; di lista gelên ku di bin barê serr de xwe xwar kirine, ew, mixabin, eynî cihan digirin. Eger em ji nêzik de binêrin, emê bibînin ku ji çarika sedsalekê serr li Kurdistanê, serr li Eritrê heye. Dawiya serrên kolonî qet asitîyê ji van her du gelan re ne ani. Loma em dixwazin ku xebateke taybetî (xusûsî) ji bo van her du gelan di nav Parlementa Ewropa de çêkin û wan weka nîşe (mîsal) bi kar binin.

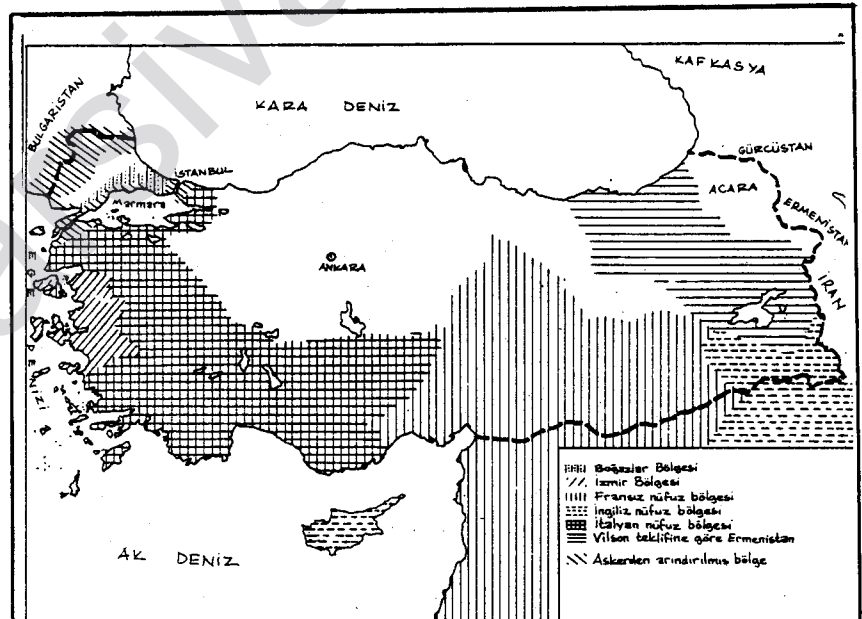
Bi rasti, ji bo Eritrê bîyarek li Neteweyên Yekbûyî di 15.12.1952 de hati bû stendin. Eritre ji kolonyalizmê, eynî weka gelên din ên Afrika, derketiye. Ew, weka navçeyên din ên Afrika, di bin kolonyalizma Italya de bûn.

Loma, ez vê pirsâ vekirî dipirsim : Cima ji bo wan mafê çarenûsiyê, ev mafê ku ji aliyê O.N.U. di 1952 de hat pejirandin (qebûl kirin), weka ji bo gelên din ên Afrika, ne hat dayin ?

Nîşeke din : Kurdistan.
 Di 10.8.1920 de, Peymana Sêvr hat imza kirin. Bi rasti, ew ji bo imhakirina Imperatoriya Osmanî, ku piştî çend salan bi Peymana Lozan hat tasdiq kirin, çêbû. Di navbera O.N.U. û Tirkiya wê demê de, li ser awayekî serxwebûnê ji bo Kurdistanê lihevhatinek çêbû. Lê, ha vaye em iro, piştî 70 salan, dibinin ku tutişt ji vê serxwebûnê pêk ne hat. Bi ser de jî, me dit ku gelên din, weka Misr û Erebiştanê, vê serxwebûnê, bi saya vê Peymanê, stend. Em icar vê pirsê dipirsin : **çima ev bingeha huqûqî ji bo Eritre û Kurdistanê ne hat tatbîq kirin ?** Di vê pirsê de, Ewropa divê ku berpirsiyariya xwe li ser xwe bistine. Em gelek dilxweş in ku ji bo Namibya ewê gotûbêjek (munaqese) dest pê bike : Ewê li ser serxwebûna Afrika Başûrê Rojava bê axaftin, û em ji bo vê yekê li çepikan dixin. Mafê çarenûsiyê ji bo hemî gelan derbas dibe. Ji bo Eritre û Kurdistanê, ji nuha û pêve, emê li Parlemanta Ewropa bixebitin ji bo ku em li ser vê bingeha huqûqî ku ev her du gel stendine israr bikin. Em, endamên Alliance Libre Européenne, li Kagiyarî, li Sardênîya civiyan. Ev Alliance ji nêzîkî 20 partiyên demokratik ên fêdêralist pêk hatiye. Me di vê civinê de daxwaziya xwe ya destpêki-

rîna pêwendiyên muntazam û xurt bi rêxistinên xusk ên kertên (kit'a, continent) din re got. Di destpêkê de, gelek pêwendiyên me bi Amerika Latîni re hebûn, lê me dixwest ku em ji hevalên xwe yê kurd û eritreyî re pêşneyar bikin ku ew platforma ewropî bi kar binin û xwe bi awakî muntazam, weka rêxistinên rêzani yê rast di vê cihana ku her ku diçe piçûk dibe, pêşkes bikin. Ez li vê derê dixwazim paralêlekê çêkim. Eger P.L.O. (Eniya Filistinî) kariye ewqas baş xwe li meydana navnatewî pêşkes bike û giraniya xwe tê de bide pejirandin (qebûl kirin), ev eynî pêşveçûn divê ku ji bo tevgerên din, weka Polîzaryo, tevgerên rizgariya Eritre û Kurdistanê mumkun be.

Ez dixwazim bala we bikîşînim xaleke duyemîn : Tehlika ku tavil, di vê saetê de, van her du axan tehdid dike. Eger em baş agahdar bin - dibe ku nuha em zanînen nuh bistinin - di vê saetê de, li Asmara hêlikopterên ku ji aliyê Fransa hatine dayin amade ne ku çekên şimik, bê tehlike ji bo pilotan, bavêjin. Di vê deqqa ku em tê de bi reheti li Parlemanta Ewropa, li Brükselê, rûniştine, êrişeke bi çekên şimik, ji Asmara, Eritreya ku ji şahidên biyani hatiye vala kirin tehdid dike. Di hefteya wêbê de, li Strasbourg, emê 12 serokên hikûmetên welatên endamên Ewropa deynin ber berpirsiyariya wan, yan ji emê piştî mehekê ji nuh de vegerin vî cihî, lê tevi hemî çapa nivîskî û hwd., ji bo protestokirina bikaranîna çekên şimik li

Bölücü Belçikalı parlamenterden bir inci daha

Kuijpers: "Sevr canlandırılmalı"

Eritreya ku hemî rêxistinên mirovî yên Ewropa Rojhilatî jê hatine derxistin. Kî van hêlikopterên ku li Asmara rawestiyane dane ? Eger ew ji Civaka Ewropî hatibin, divê ku em berpirsiyariya xwe bistinin.

Ezê eynî tiştî jî bo Kurdistanê bêjim. Me, bi Professor Heyndrickx re, berê demeke nêzik, êrişên bi çekên şimik li Halabca û derdorên wê, ev êrişên ku bê guman hatin îsbat kirin û di weşanan de hatin nîşan dan, ronî kirin. Piştî vê yekê, hefteke tenê derbas ne bû bê ku Iraq van êrişên bi çekên şimik diji Kurdistanê Iraqê dúbare (tekrar) bike. Ramana tevane (re'yê gîştî, opinion publique) li ku ye ?

Em nêzîkî mehekê li bendê man. Nuha em dixwazin ku bi van her du tevgerên rizgariyê re bigihêjin avakirina platformekê, jî bo ku em balan bi awakî daimî bikîşînin. Ji vira ne dûr dram çêdibin. Divê ku ev yek me xerik (mijûl) bike, jî bo ku di vê cihana ku piçûk dibe ew ciranên me yên yekemin in.

Daniel Johannes, ku li vira li kêleka min e, netewahiya (cinsiyet) beljîkî stendiye. Ew assistanê min ê kati (muwaqqet), di A.C.N.C. de - rêxistineke ku weka parlemanteke cihanî ya piçûk e û ku tê de 15% ji aqara cihanê û 11% ji gelheya cihanê heye - bû. Min jê xwesti bû ku ew bi taybetî di pirsên qiloça Afrîka de alî min bike, û nemaze di pirsên penaber (multeci) û tevgerên rizgariyê li Afrîka de. Di civîneke li Togo de, hebûna

Küstahlıkta son perde Avrupa'da, Türkiye'yi bölme, dolapları

BRÜKSEL. (a.a.) - Avrupa Parlamentosu bünyesinde, Türkiye'yi parçalamak için Sevr Antlaşması'nı canlandırmak amacıyla çalışmalar yapılıyor.

Kürt ve Ermenilerle ilgili karar tasarılarının hazırlayıcısı Belçikalı Willy Kuijpers'in öncülüğünde önceki gün Avrupa Parlamentosu'nun 51 nolu salonunda toplanan bir grup bölücü, bu konuda izlenecek yolu belirledi.

Toplantıdan sonra Anadolu Ajansı muhabirine görüşlerini açıklayan Willy Kuijpers, Kürtlerin özerklik istemelerini gerçekleştirmek için Sevr Antlaşması'nı ye-

• Avrupa Parlamentosu'nda bir grup bölücüyle toplantı yapan Türk düşmanı Belçikalı parlamenter Willy Kuijpers, Sevr Antlaşması'nın canlandırılması amacıyla, izleyecekleri yeni "şer yolları"ni belirledi.

Sevr, nedir?

OSMANLI Devleti'nin, Birinci Dünya Savaşı'nın ardından 10 Ağustos 1920'de, İtilaf Devletleri (İngiltere, Fransa ve İtalya) ile Fransa'nın Sevr kasabasında imzalanan bu antlaşma, Türklerin bütün egemenlik haklarını alan hükümler getiriyordu. İtilaf Devletleri ve onlarla birlikte hareket eden Yunanistan, Türkiye topraklarının önemli bölümünü, bu antlaşmaya dayanarak işgal ettiler. Antlaşma, Doğu Anadolu'da bir Ermenistan devleti kurulmasını, Türk ordusunun terhis edilmesini de içeriyordu.

Johannes ji aliyê delegasyonê Etyopya ku got ku Eritreyeyekî bi netewahiya beljîkî nikare besdarî vê civinê bibe hat protesto kirin. Em neçar (mecbûr) bûn ku polisê dewleta Togo bikîşînin, û jin jî bo Daniel ewqas dijwar bû ku ew neçar bû ku welêt berde. Hûn hemî dizanin em çiqas diji "apartheid" in. Lê ez îcar dixwazim ku rejîma apartheid dirêj bikim gelek dewletên din.

Di dawiyê de, ez dixwazim ku li ser awayên cihê yên guvastîne (tazyîq), ku li vira, li Ewropa, li ser tevgerên rizgariyê yên cihê tîn kirin bipeyivin. Berê mehekê malên hin kesan hatin teftîs kirin, bi behana ku ew dibe ku terrorist bin. Erkê (wacib) me, hemî kesên ku li vira ne, ew e ku em du pirsan bipirsîn. Pirsê yekemin : Rêzana Ewropa Rojavayî, nemaze li Beljîka, li ser tevgerên rizgariyê ku hatine peji-

randin, ku sekretarya wan li vira heye û ku jî zû de ji aliyê destelatan (otorîte) hatine nasîn, ewê çawa be ? Emê karibin mêvaniya wan weka berê bikin ? Pirsê duyemin : Divê ku em ittihamên ku li ser van kesan, bi riya berpirsiyariya min, dibin bipejirînin ? (Ji bo ku W. Kuypers ji salan de, bi awakî gelek vekirî gelên bindest li hemî cihanê diparêze, ew ji aliyê hinan bi paraztîna terorîstên bask û kurd hat ittiham kirin).

Ez dikarim nuha, piştî meheke libendabûnê - me xwest ku em mehekê ferzend bidin destelata huqûqî - bêjim ku emê ittihamên weha bibin ber dadgehê (mehkeme) û ku pirsên weha nema dikarin çêbibin.

Ha vaye, hevalên hêja, tiştên ku min, weka pêsgotin, xwest bêjim. Ez pêşneyar dikim ku nûnerên kurd berê

bipeyivin, û paşê yê Eritrê, ku ew - her yek ji bo navçeya xwe - rewşa îroyîn bi awakî nêrbarî (konkrêt) wafî bikin û ku hûn di dawiyê de karibin hemî pirsên ku hûn dixwazin ji wan bipirsin.

Em ji nuha de ilan dikin ku emê berê dawiya salê heyetê anketê, ku ewê ji parlementerên ewropî û rojnamevanan pêk bê, bişinin van her du navçeyan. Em hêvî dikin ku bi vî awayî em gelek zanînên destkewt (bifeyde) berhev bikin.

Encam

Piştî axaftin, pirs û bersivan, W. Kuypers bi vî awayî civinê qedand :

Em bi kurtî çar xalên vê rasthatinê dibêjin :

1. Destnîşandana xebatekê li ber 12 serokên dewletên Civaka Ewropî, ji bo ku em wan vexwinin ku ew **berpirsiyariya xwe** di nav hevkarîya Civaka Aborî ya Ewropî û A.C.S. de, di tevayîya **dosya bazarganiya çekan**, ku di rojên dawîn de hat vekirin de û di sûcê dewletên cihê di vê babetê de di dema Irangate de, **bistinin**.

2. Em şandina **delegasyonêke navnetewî ya O.N.U. bo Kurdistan û Eritrê**, ji bo pîskina (muayene) tehdîdên **çekên şimik** ku bikaranîna wan bi awakî geş li civinê gîştî ya O.N.U. hat mahkûm kirin,

dixwazin.

3. Tevî Alliance Libre Européenne, em **platformekê** ji hemî tevgerên rizgariyê yê demokratîk, ku li ser bingeha **fêdêralîzmeke rast xebatê dikin, pêşkeş dikin**. Ev tevger, weka nişê, tevgera rizgariya Eritrê, eniyên niştîmanî yê kurdî, Polizaryo, tevgerên cihê yê Amerika Latîni ne. Em **dixwazin ku bi van tevgeran re xebateke fermî (resmî) bikin**, û ew dikarin bawer bibin ku parlementerên Alliance Libre Européenne ewê bibin parlementerên wan ên ku ewê gotinên wan bidin gihajtin, ev tevgerên ku mafê wan ê peyvê ewqas kêm e.

4. Em **delegasyonan** ji bo Kurdistan û Eritrê, ku ji parlementer û rojnamevanan pêk tînin, amade dikin.

Rêzimana Kurdî

(Zaravê Kurmancî)

- XIV -

Mir Celadet Bedir Xan û Roger Lescot (*)

V. Tewandin

Tewandina nav di rewşa binavkiri de

111. Di kurdî de, nav û, bi awakî gisti, hemî gotinên ku weka nav bi kar tên: **Sere-nav** "navên kesan", **jimar-nav**, **piraniya pronavan** "zemir" û **hin rengdêr "sifet"** (weka **rengdêrên pêsker**), tên tewandin.

Tewandina kurdî sê awayên wê hene: **Awayê kirdeyî**, **awayê têrkerî** û **awayê bangî**.

Emê di vî pişkî (fêsl) de, li tewandina nav di rewşên **binavkiri** û **nebinavkiri** de hûr binêrin. Tewandina pronav û rengdêrên guhêrbar ewê li dûrtir bê pêşan dan.

Tewandina nav di rewşa binavkiri de

112. Navên kurdî bi pasdanina **pêskerên** ku li gora her awayî ava dibin tên tewandin. Ev **pêskerên** awayî ji bo nêr û mê diguherin; lê ew ji bo **gelejmar** her

du zayendan (cîns) weka hev in.

113. **Awayê kirdeyî**. Di awayê kirdeyî de, navê binavkiri teseya (şikl) xwe ya mutlaq dihêle, zayend û jimarê wî çî be bila bibe.

a) **Nêrê yekejmar** :

Hesp hat
Mirov dixwe

b) **Mêya yekejmar** :

Mehîn dibeze
Dotmam dikene

c) **Gelejmar** her du zayendan :

Hesp hatin
Mirov dixwin
Mehîn dibezin. Dotmam dikenin

Nîsank. Di nîseyên jorîn

de, **pevhatina** (accord) lêker bi kirdeya xwe re ye ku dihêle ku **meriv jimar** nav nas bike.

114. **Awayê têrkerî**. Ev awayê hemî gotinên ku tên tewandin e, dema ku ew **erkê** (wezife) têrker bikin, ango ji aliyê **lêkerê** yan **navêkî**, yan **daçekê**, di **mercên** (sert) ku ewê li

1

NÛSERÎ ÇIYA

dûrtir bèn dest nişan dan.

Pêşkerên awayî yê nî awayê
têrkerî ev in :

a) Nêrê yekejmar : -î.

Ez hespî dibinim.
Ez mirovî dibinim.

b) Mêya yekejmar : -ê.

Ez mehinê dibinim.
Ez dotmamê dibinim.

c) Gelejmarê her du za-
yendan : -an.

Ez hespan dibinim.
Ez mirovan dibinim. Ez
mehinan dibinim.
Ez dotmaman dibinim.

Nîşank. Di peyva rojî
de, n'ya pareka -an a
gelejmar pirçar hunda
dibe. Wê gavê em van
teşeyan dibînin : Hespa,
mirova, mehîna, dotma-
ma, dêlva hespan, miro-
van û hwd.

115. Xwarkirina taybetî
(xusûsî) ya di navên nêr ku
a yan e distinin de. Ev gotin
dikarin, dema ku ew yeke-
jmar bimînin, awayê xwe yê
têrkerî bi xwarkirina deng-
dêra xwe a yan e bi ê ava
bikin, dêlva ku rêzika (qaide)
giştî ya ku di bend 114 de
hatiye nişan dan tatbîq bikin.
Bi vî awayî, hesp û aş dibin
hêsp (dêlva hespî) û êş
(dêlva aşî). Nîşe :

Ez hêsp dibinim dêlva :
ez hespî dibinim.

Ez ji êş têm dêlva :
ez ji aşî têm.

Gotinên weka : Ga, xani,

ba, çiya, kevir, kew, Bozan,
Xabûr û hwd. dikevin vê tofê
(kom).

Dema ku gotinek tê de,
di eynî zemanî de, a û e
hebin, yan du çaran yek ji
wan hebe, hergav ewa ku
di rata (cih) duyemîn de
ye xwarkirinê distine. Bi
vî awayî :

Ezman : ezmên.
Welat : welêt.
Bajar : bajêr.
Beran : berên, û hwd.

Sazkirina awayê têrkerî bi
xwarkirina dengdêrên a yan
e nema tê pejirandin dema
ku li pêşiya gotina ku ew tê
de ne rengdêreke pêşker,
nebinavkirî, pîrskerî yan ji-
marin bê. Wê gavê, divê ku
em bêjin :

Tu kijan hespî dixwazî ? ne
tu kijan hêsp dixwazî ?

Ez ji vî aşî têm, ne
ez ji vî êş têm.

Ez çel beranî dibinim, ne
ez çel berên dibinim, û hwd.

Nîşank. Bikaranîna
awayê têrkerî yê nêrê
yekejmar ber bi hunda-

S. BRAHIM

GULÎSTANA ZIMAN

سلسلة تعليم اللغة الكردية

1

2594 k
1982 m

bûnê diçe : Ew, di hemî
peyvikan de, bitenê dema
ku li pêşiya gotin reng-
dêreke pêşker û hwd.
hebe (li benda jorîn bi-
nêre), bi awakî gelek ic-
barî bi kar tê.

Di vajayê wê de, ragihan-
dina pareka awayî -î bitenê
di peyvikên Rojhilatê de
(Botan û hwd.) bi awakî
mutlaq bi kar tê. Nîşe :

Ez hespî (mirovî) dibinim.

Li herderên din,
bikaranîna awayê têrkerî yê
nêrê yekejmar bitenê bi
xwarkirina dengdêrên a û e
bi ê dibe; gotinên ku tê de
tuyek ji wan nebe neguhertî
dimînin. Nîşe :

Ez hêsp dibinim. Lê : ez
mirov dibinim.

Di dawiyê de, li gelek
navçeyan, heta tewandî-
na gotinên ku tê de a
yan e hene ji tê ihmal
kirin. Nîşe :

Ez hesp dibinim dêlva :
ez hespî (yan hêsp) dibinim.

Em bala xwe bidin ku

bikaranina awayê têrkeri li herder ji bo mêya yekejmar û gelejmara her du zayendan icbarî ye.

116. Gotinên bi -an-. Gotinên ku bi -an diqedin di du tofan de vediqetin : a yekemîn gotinên ku tê de regezê (unsur) -an perçeke rast ji gotina rayî ye distîne. Nîşe :

Baran, derman, garan (keriyê gayan), kevan, dran, Rewan (Erivan).

Hemî ev gotin awayê têrkeri bi intizam ava dikin.

Tofa duyemîn gotinên ku -an'a wan a dawîn bitenê pêşkera awayê têrkeri yê gelejmar e dicivîne. Ev gotin hema bitenê navên êlan, ku pirçar weka têrkerên destnîşandanê bi kar tên, in.

Nîşe : Cihê Botan (Bot), eşira Kikan (Kik), welatê Xerzan (Xerz).

Nîşank I. Istisnayeke tenê, ku hatiye dîtin, a vê rêzikê gotina Gulan (meha gulan) ku awayê têrkeri yê gelejmar e, lê ku pêşkera awayê têrkeri yê yekejmar distîne, ye. Nîşe :

Meha Gulanê. Nivê Gulanê.

Piraniya van navên bi -an-, nemaze navên êlan, mumkun e ku pareka destnîşandanê bistinin. Nîşe :

Mirdêsanên Gawasti (gawa- sti : yên ku nema koçer in).

Berazanên Serhedan

Botaniya Jorin

Nîşank II. Ji nav van gotinên bi -an, balkês e ku meriv gotinên xwalan (xalan) û apan nîşan bide. A yekemîn ji xwal (xal) tê; rêzayê wê kombêj e û ji bo nîşandana merivekî ku bavê wî jineke biyanî stendiye, tevayiya zilamên ku ji êla rayê dê ne, bi kar tê. Bi vî awayî, evên dawîn weka merivên hev, eger girêdanên malbatî yên rast tu nebin jî, tén hesab kirin. Bi eynî awayî, apan (ji ap) ji bo hemî pismaman tê gotin. Meriv dibêje :

Xwalanên min. Apanên min. Lê :

Xwalên min. Apên min.

117. Awayê bangî. Pêskerên awayê bangî ev in :

a) Nêrê yekejmar : -o.

Mirovo, xorto.

b) Mêya yekejmar : -ê.

Dotmamê, xwişkê (xuşkê).

c) Gelejmar her du zayendan : -ino.

Mirovino, xortino. Dotmamino, xwişkino.

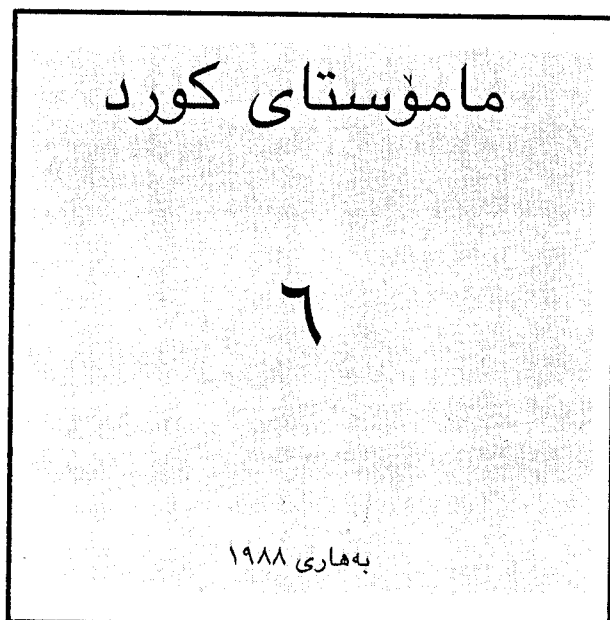
Awayê bangî dikare bi banesanan lo, ji bo nêrê yekejmar û ji bo gelejmar, lê ji bo mêya yekejmar, bê dest pê kirin. Nîşe :

Lo xorto. Lê dotmamê.

Nîşank I. Awayê bangî yê gelejmar dikare bi alîkariya banesana gelî jî ava bibe. Eva dawîn tê pêsiya gotina ku wê gavê pêşkera awayê têrkeri yê gelejmar distîne. Nîşe :

Gelî mirovan (dêlva mirovino).

Gelî Kurdan (dêlva Kurdino).

Baneşana gelî ji gotina gel (ku daçeka digel "bi" jî dide) hatiye. Di hin peyvikên Başûr de, ev gotin bûye paşdanî û weka pêskera gelejmar bi kar tê.

Nîşank II. Piştî dúbare-bûna (tekrar) bikaranîna wan bi awayê bangî, hin nav heta di rewşa mutlaq de, pêskera vî awayî dihêlin. **Nîşe :**

Biro, Misto, Mişo, Soro, Pûrto, Rindo (serenav).

Kalo (merivê kal, pîr).

Rindê, Gulê, Bazê (serenavên jinan).

Em têbibînin ku çend serenavên zilaman carna pêskera awayê bangî ya nêr, û carna ya mê distînin. Gelek serenavên mê jî vê taybetiyê distînin. **Nîşe :**

Bûbo û Bûbê, Beso û Besê, Misto û Mistê (serenavên zilaman).

Xecê û Xeco, Bêzê û Bêzo (serenavên jinan).

Teşeyên nêr ên van navan, eger ên zilaman yan ên jinan bin, bitenê dema ku meriv bangî kesên ne resen (esîl) dike tên bi kar anîn; di vajayê wê de, teşeyên wan ên mê jî bo kesên ku ji zabûnê resen in dibin. Bi vî awayî, meriv ji kurê axakî re Bûbê, lê ji merivekî adî re Bûbo dibêje; Xecê ji keçeke resen û Xeco ji gun-diyekê re.

Nîşank III. Gotinên ku, weka yên ku me di nîşankên buhurî de gotin, hergav dawîneya -o ya awayê bangî distînin, di awayê têrkerî yê yekejmar de neguhêrbar in; bi rastî, tu gotin nikare ji pêskereke tenê ya awayî bêtir bistîne. Bi vî awayî meriv dibêje :

**Hespê Mişo (awayê têrkerî)
Keça kalo (awayê têrkerî).**

Awayê kirdeyî dikare bi rakirina dawîneya -o bê cihê kirin, û bi vî awayî gotin teşeya xwe ya pêşîn ji nuh de distîne. **Nîşe :**

119. Nexşeya biranînê

A- Nêr; nîşe : Mirov, hesp.

	Yekajmar	Gelejmar
Awayê kirdeyî	Mirov Hesp	Mirov Hesp
Awayê têrkerî	Mirov Hesp yan hesp	Mirovan Hespan
Awayê bangî	Mirovo	Mirovano

B- Mê; nîşe : Dotmam

	Yekajmar	Gelejmar
Awayê kirdeyî	Dotmam	Dotman
Awayê têrkerî	Dotmamê	Dotmanan
Awayê bangî	Dotmamê	Dotmanino

Kal hat. Mîs çû.

Nîşank IV. Gotinên ku bi taybetî, di hemî awayan de, bi pêskera -o ya awayê bangî bi ka tnişandanê bistînin.

Nîşe :

Purtowê Biro (Purto, kurê Biro).

Sorowê şerwî (Soro, yê ji Şerwan).

118. Tu gotineke ku pare-keke destnişandanê stendiye nikare pêskereke awayî bistîne. **Nîşe :**

**Ez hespê Soro dibinim.
Lê dotmama delal.**

Dûmahi heye

Dîroka Kurdistanê di

- XIV -

V- Ziman

Teşeyên (awa, şikl) cihê yê peyv, ku bîyanî ji wan re **kurdî** dibêjin, zimanekî tenê yê yekbûyî ava nakin. Di vajayê wê de, em dikarin bêjin ku **zaravên kurdî yê cihê**, ku gelek nêzîkî hev in û ku di eynî zemanî de ji **zimanên îranî yê rojavayî yê hawsê (ciran) cihê ne**, di **sê tofên (kom) sereke** de beş dibin. Cihêtiyên ku di navbera zaravan de hene, bi awakî giştî li gora **mesafeta coxrafî** ku wan vedîqetîne ne, û ew dihêlin ku ev zarav ji aliyê yê din neyên

têgihajtin. **Tofa bakurî** hemî zaravên ku li Komara tirkî, Ermenistan û Azerbaycanê, li navçeya Mûsilê, li Iraqê (li Behdînan binêre) û li hin navçeyên dora wan tên peyivîn û zaravên koloniyên kurdî li Xurasan û Tirkmenistanê ava dike. Hemî ev zarav navê wan **kurmancî ye**, û hemî gelheyên ku bi wan dipeyivîn navê xwe dikin **kurmanc**. Li hundirê vê tofê, meriv dikare **kurmanciyeke rojavayî û kurmanciyeke rojhilatî**, ku her yek ji wan zimanekî bêjeyî (edebî) pêk anîye,

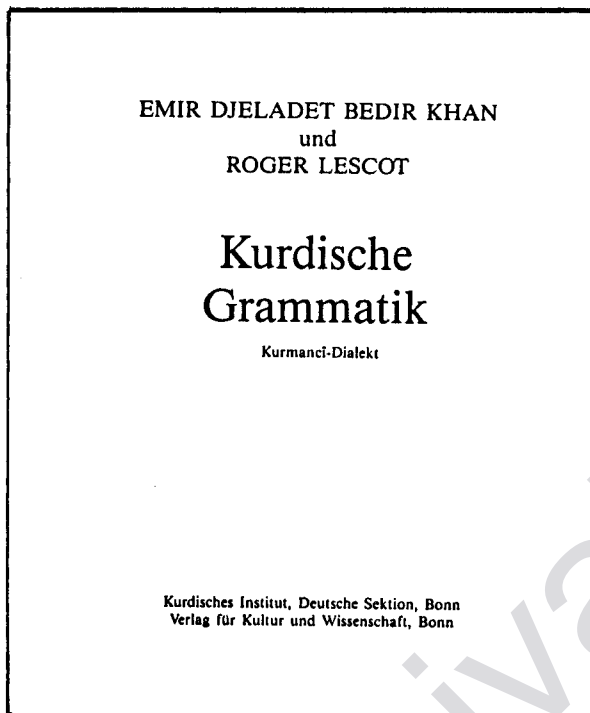
cihê bike. **Tofa navendî** ji zaravên ku li Erbil, Silêmanî û Kerkûkê, û li navçeyên nêzîkî Kurdistanê Iranê, Mahabad (Sawc Bûlak) û Sanandajê (Sine) tên peyivîn ava bûye. Ev zarav bi awakî giştî navê wan kurdî ye, lê navê wan bi awakî giştî ji **sorani ye**, li gora navê miriya keyn a Soran. Zaravên Silêmanî û Sinê bi taybetî weka zimanên bêjeyî tên nasîn. Zaravên din ên kurdî yê ku tofeke tevlihev, ku li navçeyên Başûr û Rojavaya soranî tên peyivîn û ku di nav wan de dibe ku **Kirmansahî** yê giringtirin be, pêk tinin dikarin bi hev re **têkevin nav tofeke başûrî**. Xuya ye ku hin ji wan, weka **lakkî**, tevî zaravên ne kurdî yê hawsê (ciran) yê lûrî bûne. Di navbera tofên navendî û başûrî de, **giraveke tevlihev**, bi peyivîkên ku li **sînoran** tevlihev in, li navçeya **Gûran** pêk hatiye. Zaravên din ên kurdî ji aliyê girseyên (kitle) tenha yê kurdî, ku li hemî Iranê belav bûne, tên peyivîn.

Kurdiya bakurî ji aliyê damezrana xwe ya deng û teşeyên (şikl, awa) gotinan ji zaravên din **kevnartir**

(*) Encyclopédie de l'Islam, 1981. Wergerandin; fransîzî-kurdî : Pervin-

Ansîklopêdiya Islamê de (١)

e. Meriv dikare jê têbigihêje ku pêşveçûna ku bêtir di zaravên Navend û Başûr de xuya dibe sedema wê pêwendiya wan a nêzîktir bi zimanên din (ên iranî) re, yan jî stendina bingehêke wan e. Ji derveyî wê, xuya ye ku kurdiya bakurî jî ketina erebî û nemaze ya triki re hinek bêtir vekirî ye. Kurdî jî berê bi **alfabeya erebî** ya hinek guhertî dihat nivîsin, û ev sîstem hin jî li Iraq û Iranê bi kar tê; carna **alfabeya ermenî** jî hat bi kar anîn, û di demeke nuh de, sîstemên nivîsinê ku li ser alfabeya latîni û kirilîk ava bûne, nemaze jî bo kurdiya bakurî, hatin ditîn.

Di lista dengên "iranî" yên hemî Kurdên bakur de

ev here : a l m, â ê î ô û, p t ç k, b c g, f s ş x, v z x, m n l r (xurt) r (gerandi), h u y. Piraniya zaravan dengên "erebî" q, h' û t s z ên stûr radigihînin wan. Li Bakurê Rojava, dibe ku di bin kartêkirîneke (tesîr) qefqasî (ermenî), meriv cihêtiyeke din di navbera dengên xurt p', t', ç', k' û qels p, t, ç, k dibîne. Di beşeke mezin a navçeya kurmancî de, o û û bî û û u hatine guhertin. Di kurdiya Navend û Başûr de, cihêtiya ku di nav v û w de bû hunda bû ji bo ku cih bide w. Lê, cihêtiyeke nuh di navbera l'ya ezmani û l'ya sivik de çêbû (lê eva dawîn li Erbilê r tê bi lêv kirin), û n li Silêmani û di zaravên başûrtirîn de bûye

weka tipeke dengî. Bi awaki gîstî, pêşveçûna dengî ya kurdi jî ya farîsî bêtir e, nemaze di derbasbûna tipên girti ber bi tipên lêvi de, weka av/w (farîsî : ab); sev/w (farîsî : sab). Gelek dengdarên dirani hunda bûn, weka : bira (farîsî : birader); dan, dain (farîsî : dadan); sipî (farîsî : safid); sa "seh" (farîsî : sag); çiya (farîsî : çakad). Dawineyên rengdêrên lêkeran dariçav in, weka li Bakur : mirî; li Navend : mirdû; li Başûr : mirdig. Jindar li Navend dibe : zindû, zinû; li Başûr : zinig (farîsî zinda).

Kurdi ne bi pêşveçûneke tenê ya diroki nisankirî ye, lê civandina du guhertinên derengtir û xêzeke kevnar dikarin zaravekî weka kurdi bidin nasîn :

1. -m-, -sm-, -xm > -v- (-w-). Nîşe : nav/w (farîsî : nam); çav/w (farîsî : çasm); tov/w (farîsî : tuxum).

2. x'ya irani ya destpênek > k. Nîşe : kar "ker" (farîsî : xar); kani (farîsî : xani); kirin (farîsî : xaridan).

3. ç'ya irani > ç- (iraniyekî din ê rojavayî > ş). Nîşe : çûn (farîsî : sudan).

Kurdi gelek pêşveçûnên wî yên dengî, tevî zaravên ne

farisî, hene. Nişe : z:d, zan- (zanibe) (bî farisî : dan-); s:h, asik (pezkovi) (farisî : ahû); z:j, jin (farisî : zan); roj (farisî : rûz), lê pêşveçûnên wî yên din, **teví farisî**, hene. Nişe : y- > c-, co (ceh-) (farisî : caw); hw- > xw-, **xwa, xo** (ruh, can) (farisî : xwad, xud); -rd- l-, **palew** (parzûn kirin, dawerivandin) (farisî : palay).

Ev nêzîkbûnên zimani, eger em li wan li gora hin taybetiyên zimani binêrin, nişan didin ku **rayê (esl) kurdi hawsêyê (ciran) nêzik, yan ê nêziktirin, ê farisî bû**. Nişankên giring ku bidin zanin ku **rayê kurdi yê medî heye tu nene, li gel ku hat pêşneyar kirin ku navê kurmancî ji civandina Kurd û teşeyê ku ji Mada "Med" hatiye pêk bûye**.

Taybetiyên teşeyên gotinan ên kevn ku di kurdiya Bakur de mane di cihêtiya awayan (awayê kirdeyî û têkerî) û zayendan (nêr û mê) de, di nav û pronavan de û di sazkirineke taybetî di dema buhurî ya lêkerên sergerandî (yên ku têker distinin) de (nişe : ez hatim, lê min xewnek dit) xuya dibin.

Tewandin û zayend di kurdiya Başûr û teşeyên bêjeyî yên kurdiya navendî de hunda bûn. Di van zaravan de, **paşdaniyên pronavî**, ku di kurdiya Bakur de ne mane, bi awakî fireh **cihê awayan stend** (nişe : min hatim, **xawek-im di "min xewnek dit"**). Di hin zaravên Navend de, qet nebe sazûna lêkerî pîr pêş ve çûye, **riha lêkerî**

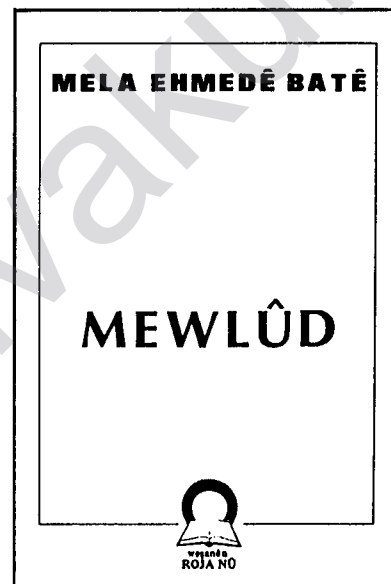
carna du paşdaniyên kesin, ku yek ji wan kesekî ku ne pîr girêdayî pîrsê ye, weka **xaw-im pêwa diw-it** (min li ser te xewnek dit), distine. U paşdaniya pronavî ji, da -m -î -n -ê (ew "-î", min "-m") **bû -ê (li), -n (hûn)**. Em bala xwe bidin kesê 3min ê pronavî -î, **gelejmar -yan**, ku li hemberî farisî -ş ye.

Hemî zarav paşdaniyêke wan a nebinavkirî heye. Li Bakur : -ek; li Navend û Başûr : -êk. Lê **bitenê zaravên Navend û Başûr (teví gûranî) paşdaniya binavkirî -aka distinin**. Di hemî zaravan de, **"izafet"**, ku di bin teşeyên, cihê de xuya dibe roleke

"Bakur : **kur-êt xwe** (<kurê di xwe) (kurên xwe), lê ev ne gelemjmareke bi t ya weka yên iraniya rojhilati, ossêti, sogdi û hwd. ye. **Kurdiya navendî û başûrî**, di vajayê zaravên Bakur de, di lêker de kesandineke **negerakî** (passif) ya giring, ku ji rayê dema nuha ya gerakî (aktif) ava bûye, pêk aniyê. Nişe : **kuştin, kuj-**; li **Navend : kuzran, kuzrê-**; li **Başûr : kujyan, kujyê** (bê kuştin).

çavkani

Listeke mukemmel a

giring, hem weka pronavekî girêkî û hem weka bitenê parekeke ragihandinê, dilize. Nişe : li Bakur : **xewnek-e xwes**; li Navend : **xawek-î xos**; li Bakur : **xewn-a min dit**; li Navend : **xawaka-y di-m**. Li Bakurê Rojhilatê, sazîya bî "izafet" a zaravên Bakur û Navend pareka **da, -d, -t**, nemaze di gelejmar de, ku dibe ku rayê wê suryani be, distine. Nişe : li Navend (mukrî) : **pyaw-î da paşo** (peyayên "zilamên" paşo). Li

tevayîya lêgerîn û wasfên li ser kurdi **heta 1926** ji aliyê **Minorsky**, di gotara xwe ya EII (ku kevn bûye) de, hat dayîn. Emê wê bi çavkaniya bijarte ya **D. N. MacKenzie, Kurdish Dialect Studies - I, London 1960**, temam bikin. Listeyên temamtir, lê ne krîtîk, di **Z. S. Muasêlyan, Bibliografiya po kurdovedenivû, Moskov 1963** û **S. Van Rooy û K. Tamboer,**

ISK's Kurdish bibliography, Amsterdam 1968 de hene. Berhemên jêrîn hêsantir peyda dibin :

1. Dîrok : D. N. MacKenzie, The Origins of Kurdish, di TPhS 1961, 68-86 de.

2. Rêziman, lêgerînên zaravî : D. N. MacKenzie, Kurdish Dialect Studies-I; K. Kurdoev (Qenatê Kurdo),

Grammatika kurdsko-go yazika (kurmandji), Moskov-Lenîngrad 1957; Celadet Bedir Xan û R. Lescot, Grammaire kurde (dialekte kurmandji), Paris 1970; C. Kh. Bakae, Govor kurdiv Turkmenii, Moskov 1962; nivîskar bixwe, Yazik Azerrbaydjan-sikh Kurdiv, Moskov 1965.

3. Ferheng : A. Jaba û

F. Justi, Dictionnaire kurde-français, St-Petersbourg 1879; C. Kh. Bakae, Kurdsko-Russkiy slovar', Moskov 1957; T. Wehbi û C. J. Edmonds, A Kurdish-English dictionary, Oxford 1966.

(D. N. MacKenzie)

Dûmahî heye

Helbest

Sala teze

Amed

Sala teze !
sala hezar nehse û heystê û heystan.
Nêzik dibi.
Wekidinê, ji min dût e
welatê min, Kurdistan.
singê te yî kal î gewr
hên ne deq e, ne şan.
Erê, Hêvanê mirovan
Hêy sala nû !
î şêrîn e.
Tal dike rengemirovên gunehkar.
Mina sala te a çûnî
Zarokên kurd,
Li ber bombên şimik çûnî.
Ker bûn ku dixwestin gelan bindest bikin.
Kertirin ku hên dixwazin berdewam bikin.
Sala teze !
Sala bêguneh,
Sala heystê û heystan.
Xezala minê !
Wa melezîne, lê !
Dîsa kelegirî û şine.
Li welatê min, Kurdistan.
Sala nû, kihêla minê.
Navê te bikim çî ?
Heniya te nişan bikim bi çî ?
Pêçema te, mala minê !
Ne a şekiriye.

Biskên helbesta min,
- mala te yê ji -
Loma, ne a hûnandî ne.
Aska minê,
Mirûzan tal meke ku helbest a vekiriye.
Bibihise, bist milyon Kurd ji vî zimani a
bêparkirî ne.
Rewşa te ne xweş e.
Va helbesta min ji şkest.
De wa bixwine :
"sereftirin gelin, gelên bindest".

Mirina Bênavekî Helebçe

S.B.Sorekli

Civikan li ser darekê dixwendin û dengêki weke mûzikeke xweş li dorhêlên darê belav dikirin, çêlekek ji darê wê de li ser gihayê nû diçêriya, segekî ciwan ji çêlekê wê de dida lotikan û li her derê kulilkên bi rengên cuda serên xwe şermok ber bi jor hildidan. Keçeke sê salin, ya ku hê nû bi ser lîngan ketibû ji deriyê xaniyekî li hêleke bajêr dihat der û ber bi bavê xwe diçû, ew yê ku di navbera darê û çêlekê de rûniştibû û bi ser xwe de diponiji.

Helebçe ketibû destên pêşmergan, têkoşerên ku bi xu û xwûna xwe ew azad kiribûn, lê serketina wan û rizgarkirina Helebçe di bin potinên pasdaran de brin bû bûn, serketin û azadiyek e bê dîlşadi.

Keçikê çar mehan bavê xwe nedîtibû, lê di sê rojan de dişa fêri bavbûna wî bû bû û nuha ber bi wî diçû.

Xurist ji bêtar û cengan mezintir e. Tevî serê Iran û Iraqê yê heşt salin, ew cenga ku li ser zeviyên Kurdistanê agir û şewat belav dikirin û merov ji erdê bapirên wan hildikişandin, tevî çemên hêstir û xwûnê ku ji hêla Kurdan de bi salan di hindir têkoşineke mêrxas de rêçikên xwe li her derê histibûn, ew têkosina ku li dij polat û bombeyên cihanê hê ji berdeyam e, tevî hemî hovitiya merovan, erê tevî

hertistî, hê ji xuristê Kurdistan bi hatina biharê re dixemiland, Kurdistan hatiye çirrandin, ew xakê ku xwe-diyên wê hê ji nizanin çawa ji şasetiyan fêri dersan bibin

Dişa dengê firrokan hat. Gelo Miraj bûn, Mig bûn, Fantom bûn, gelo îcar ji balafirgehên kijan hêlê bi firran ketibûn, gelo bombeyên kijan welatî, yan welatan di bin zikê wan de bûn, gelo pilotên wan ji çi netewê bûn, Faris bûn, Erebên Iraqê bûn, yên Misrê bûn, lê yên neteweyeke din bûn ?

Ziqezîqa çivikan bi carekê ve hat birrin, orîni bi çêlekê ket û kûzîni bi kûçik. Dûyekî gewr xwe li wan dorhêlan belav dikir. Keçik ket xar û kuxiya, bavê wê rabû, ber bi wê reviya, lê ling li ber hev geriyar, ew ji ket, kuxiya, lê dişan hêze xwe kir, rabû û reva xwe domand. Nefes li bavê keçê çik bû bû, gewriya wî dişewiti, singê wî teng bû bû û ji hêstirên sewata çavan ber xwe bi zor didit, lê kezêb sêrin e, xwe gihand dota

xwe û xwe avêt ser.

Civik ji ser çemelên darê ketibûn xar, seg li ser erdê vedigevizi, çêlekê li ser kêleka xwe can dida û ji asiman nema dihat dengê firrokan.

Herdu çavên keçikê, tiji hêstir, bel bû bûn û hindik mabûn ji kortikên xwe derkevin, zimanê wê yê biçûk niv bihustekê kişiya bû, rûyê wê qermîçî bû û devê bavê wê gilêzeke gewravîn bi ser porê wê de dirijiya. Bavikê can dabû, lê hê ji mêjiyê wî hemî wezîfeyên xwe rane-westandibûn, hê ji wî dixwazt keça xwe biparêze, lê ji dest nedihat der, û ji ber ku ji dest nedihat der dixwazt biqire, lê nikaribû, dixwazt hezar naleyi li cihanê wine, lê ziman nedifertili, dixwazt tufe rûyên karbidestan ke, dixwazt xwe bi bûka xwe gihîne, dixwazt xêtir ji dayika xwe bixwaze, dixwazt careke din li dorhêlên xwe binihêre û çavên xwe ji welatê xwe tiji bike, dixwazt li pêşmergeyan wesiyeta xwe bike, dixwazt li nîfsê nû şîretan bike, dixwazt û dix-

wazt û dixwazt, lê dil rawes-
tiya bû, nema oxicên digi-
hişte mêji û hêdi hêdi xwe
wenda kir û ber xwe bi
tevahi wenda bike spasiya
xwedê kir, bê ku bizanibe
çima, kat tunebû ji xwe
bipirse, ew pirsra yeke kûr
bû, dûr û dirêj bû.

Ji ev kesê bênav ne dûr,
hebûn bi hezaran wek wî.
Helebçeya bi jînê şên ji
nişkva ve bû bû goristan.

U navê Helebçe çend
rojan hêstirên jan û bêça-
retiyê ji çavên hinan rijandin.
Kurdan li hin bajarên Ewropa
tevdêrên meşan kirin û li
gellek şûnan li ser avêtina
sloganan serên hev êşandin.
Li Londerê li ser rakirina ala
Kurdistanê şer ji
derket. Kurdan li hevûdin
xistin, polisên ingliz bi wan
keniyan û ala Kurdistanê bi
zorê bi destên Kurdan ji dest
Kurdeki hat xistin. "Esta ne
kati ev al e," hat gotin. Li
hin şûnan Kurdên di meşê de
ji hevûdin veqetiyên, hinan
bang dikirin : "bimre Sed-
dam," û hinan : "bimre
Xumêni."

U Kurdan belavokên xwe

disa belav kirin û partiyan
navên xwe li binê kaxezan
xistin. U helbestvanan hel-
best nivîsandin û di kovareke
Kurdekan de hat nivîsandin :
JI PRAG TA WASHINGTON
BUYERA HALABCE HAT
PROTESTO KIRIN !!! Erê ji
Prag !!! U li vir û wir çend
hukmatan fedok û şermok
bikarhanina çekên kîmawi
istinkar kirin. Bikarhanina
çekên qedexe, ne kujtina
Kurdan !!! Erê, şora rast
divêt were kirin. Li şûnekê,
yan duduyan pencereke bal-
yozxaneyê Iraqê hat
şikandin.

Lê hawar, ey Kurdekan,
hawar ! Kî dikare çiroka ew
merovê bênav û keça wî ya
sê salin, hema çirokekê ji
yên bi hezaran, têxe peyvo-
kan ? Kî dizane çi raman di
mêjiyê wî re derbas bûn, kî
dikare xwe berde nav derya
hest û jana dilê wî, kî dizane
di ew çend saniyeyên ber
mirinê de çi û çi di mêjiyê yê
dimirê de derbas dibin, çawa
hemî rojên jiyana yekî, xwe-
diyên wî, hevalên wî, evîna
wî weqa beza di ber çavên
wî re dibezin; kesek nikare !
Tu kes ti caran nikare, ne

nerxê mirina wan bide, ne
xwûna wan sax ke û ne ji
daxwaza dilên yê hatini
kujtin bi cih bike. Kesek
nikare qurçifandina jiyana
zarokên Helebçe û yê hemî
warên Kurdistanê carek din
bi hev xîne, kesek nikare
dilên xort û keçên evîndar
yê hatini kujtin bi hev
gihîne, kesek nikare dest û
giyanên jin û mêrên hevûdin
têr neditibûn nêzike hev ke,
kesek nikare hesreta di dilên
pir û kalên di zikê niv
deqekê de mirinê honik bike
û ji dest kesekî nayê der ew
merovên li ber dilên hinên
ku sax manî weqa şêrin û
giran car din li wan veqerine;
û çivik û lawir û kulilkên
welêt,...

Helebçe ne destpêk û ne
dawiya bêtarên li serên Kur-
dan e. Heye ku rojekê disa
peymanên "bratiyê" ji car din
werin imze kirin, heye ku ji
cangorên me re pûteki birha-
ninê ji li meydana bajêr
çêkin, lê canên şehidên ne-
tewa me aşiti û rihetiyê
nabirin, ta ew roja ku tede
Kurd digihên radeyekê, ku
nema hêzek dikare bêtarên
wisa disa û disa wine serên
neteweyeke ji hev belav û
bêçare.

(VII-88)

N ê ç î r (2)

Osman Sebrî (*)

Di hejmara Ronahiyê a Îban da min bendek li ser nêçirê, nêçira ko di welatê me da dibe, nivîsî bû. Ji ber ko bend pir dirêj bû bû, min hin nêçir serpilki nivîsin û nêçira teyran ji hêlek hîstî bû. Herwekî di dawiya bendê da min ji xwandevarên Ronahiyê ra gotî bû, ev e ez awayê xwedî kirin û daxistina teyrên nêçirê ji bi beneke xweser berpeyî wan dikim.

Yek ji di benda berî vê da min nêçira kêvroşkan yekcar serpilki nivîsî bû. Ji ber ko her kes agahî vê nêçira han e, min ne xwastî bû bi dirêjkirina wê xwandevarên delal kiz bikim. Lê pasê, xwediyê Ronahiyê di vî wari da gazind li min kir. Li ser daxwaza wî jî, di dawiya bendê da ezê careke din vegerim ser nêçira kêvroşkan.

Xwedikirin û daxistina teyran

Di benda berî vê da me gotî bû ko dema teyran bi torê digirin, her du çavên wan didirûn. Qesda wan jî çavdirûtinê, ji bo heya hîni dengê mirov bûne ko netirsîn. Piştî ko teyr çavdirûti û pergirêdayî digehê destê nêçirvanê xwe; berî her tiştî jê ra sê tiştan pêk tine :

1- **Kostek**, ji çermeki nerm û delal têtê çêkirin ko dikeve her du lingên teyr û ji bo pê girtinê dûvîkek pê va ye. Ev **dûvik** ji bo pê girtina nêçirvan e. Di serê dûvik da **xelekek** heye ko **benekî** xurt û sê-çar gazan dirêj ji pê va dikin.

2- **Venîstek**, ji sê daran têtê çêkirin ko wekî kursiyekê ye. Ci gava kostek êxistin lingên teyr, li ser venîstekê datinin û benê bi kostekê va bi venîstekê va girêdidin; da ko nefire.

3- **Lepik**, ev jî ji çermeki xurt têtê çêkirin, da ko nêçirvan têtê destê xwe û teyr rake ser. Ji ber ko rojê du-sê caran gerandina teyr divê, bê lepik rakirina wî ne mikûn e; di roja pêşin da pêkanina lepikê hewce ye.

Piştî ko ev her sê tiştên han pêk hatin, **deh rojan-**

teyr çavdirûti dimine û rojê du-sê caran têtê gerandin. Rojê du caran jî jê ra **gostê mirîşkan** têtê dayin; lê bi sertê ko têtê nebe. Di roja pêşin da heya ko qenc dadikeve nêçirê, têrkirina têtê ne dirist e. Teyr çiqas qels û jar bikeve, ewçend zû dadikeve nêçirê. Teyrê xurt û qelew, kêr caran dadikevin nêçirê û pir caran di çaxa daxistinê da direvin.

Gava roja dehan hat, çavên teyr di nav komek peya da vedikin. Ji ber ko di vê demê da hîni deng û pêjna mirovan bûye, nema ditirse û hovîtiyan şanî dide. Ji vê bi şûn da, wî hîni **seyên nêçirê** dikin. Edî çî gava bibin gerê, divê se ji bi nêçirvan ra bin.

Heftêkê ji ko holê derbas bû, benê bi kostekê va bi qasî bîst gazan dirêj dikin. Edî ji wê rojê pê va nema wekî berê **gost tavêjin** nav lingên wî. Divê nêçirvan duri venîstekê bisekine û **gost raveyî bike** û "hay" ke. Bi haykirinê ra li nêçirvan dinêre û **gost dibîne**. Hînga bi firekê ra li ser destê nêçirvan vedine û **gost dixwe**.

Piştî ko deh rojên xwe jî holê derbas kirin û hînekî çêtir aşine bû, bi navê "**gurê**" benekî du sed sê sed gaz dirêj çêdikin ko daketina

(*) Kovara Ronahî, Celadet Bedir Xan, Şam 1942-1945

teyr hingê dest pê dike. Gava dixwazin teyr li ser gurê berdîn, divê li nava gund bi derkevin û herin ciheki dûz. Vê carê li şûna lepikêkê dudu divên. Ji ber ko her seriyekî gurê mirovek pê digire, wê gavê, benê ko bi xelesa kostekê va vedikin û serê gurê di nava xelekê ra derbas dikin.

Dema mirovê hember hay dike, teyr bervê dinire, gost di dêst da dibine û difire diçe gost. Bi vî awayî her du mirovên ko bi seriyên gurê girtî, her yek çar pênc caran gaziye dike û piştî ko du nikul gost bide, ê mayî jê didize. Ev kira han her roj du caran di demên tastê û şiva teyr da çêdibin.

Roja pêşin li ser gurê, car caran teyr revê dixwaze. Lê gava nikare xwe ji gurê xilas bike, êdî revê ji bir dike û dixwaze zikê xwe holê têr bike. Cîqasa roj bi nav da terin teyr ewçend aşine û hin dibe. Bi vê rêzika han kîjan teyrê çetin be, di bîst rojan da li ser gurê fêr dibe. Ci gava di firinê da têr xwe berda biniya gurê; hinga nêçirvan bawer dibe ko teyrê wi kedî bûye. Ji vê xwe berdana teyr a bin gurê ye ko bi hinkirina teyr a nêçirê ra daxistin dibêjin. Anê daketina teyr a bin gurê.

Ci gava teyr qenc di bin gurê ra firî, sê-çar rojan ji disa du mirov, lê bê gur, wi hay dikin û şiv û tasteya wi didinê. Paşê hinga dikarin bibin nêçirê.

Tûle-bûna teyran

Her sal di çilê Havinê da teyrên nêçirê pûrta xwe

diweşinin ko bi vê ra "tûle" dibêjin. Tûle-bûn niziki sê mehan dûm dike. Cil rojên pêşin pûrtê diweşine û çil rojên dawiyê pûrt pê tê. Di vê midetê da, teyr pir qels bibe û hewceyî xizmeteki mezin e.

Di meha Biharê a dawiyê da divê nêçirvan di odeya ko dike teyr bi xwedî bike da hin qesil (hêşinayî) biçine. Gava ket serê Havinê, pûrta teyr rengê xwe digihare, pirçazki dibe û dest bi weşinê dike. Hinga divê nêçirvan kostekê ji lingên teyr bi derxe û berde nava odê. Herwekî di hêleke odê da qesil heye; li du hêlên din yekê teştê av û yekê ji hin axa paqij datinin û deri li ser dadidin. Rojê carê divê qesil bête avdan, ava testê bête giharîn û ax bête tevdan. Teyr ji her roj sê-çar caran di qesilê da diçêre, di testa avê da xwe dişo û di axê de vedigevize. Di vê mideta han da kêman caran ji teyr ra gost

tê dayîn. Piştî sê mehan pûrteke nuh pê tê û vedigere halê berê. Teyrê ko Havinê ev tiştên han jê ra pêk neyên, pûrta wi pir kirêt diwese û kirêt hişin tê û nema bi kêrê nêçirê tê; ji ber ko perên wi xar û belovaca hişin tèn û bi kêrî firina xurt nayê.

Nêçirvanê teyrê nêçirê, her sê mehên xwe ên Havinê bi tevayî di xizmeta teyr da dibore. Ji bo vê ye ko her kes nikare wan bi xwedî bike û ên ko bi xwedî dikin ji jê ra xulameki xweser digirin da ko dirêjiya salê pê mijûl bibe.

Nêçira kêvroşkan

Ji ber ko di benda berî vê da min nêçira kêvroşkan serpilki nivisi bû; li ser daxwaza xwediyê Ronahiyê careke din em vegerin vî wari. Nêçira kêvroşkan bi tajiyan geleki e xwes e. Ji

ber ko çar-pênc salan min ev nêçir kiriye, pir û hindik agahiya min jê heye.

En ko ev nêçir ne kiri bin, welê dizanin ko ev nêçir ne hewceyi zaninê ye. Bi tenê kêvroşk girtin karê **tajiyân** e. Lê a rast ew e ko di nêçira han da agahî û serwestiya nêçirvan du par û xurtî û jêhatî bûna tajiyân pareke nêçirê ji xwe digire. Ew tajiyê ko di destê nêçirvaneki nezan da rojê du kêvroşkan bikare bigire, teqez di destê nêçirvanê serwest da pênc-şes heban digire. Zanin û serwestiya nêçirvan di warên han da ye.

1- Beri her tiştî **cihê** ko kêvroşk tê da vedîsire çak nas dike û beri ko birinê taji bişkê jê ra kêvroşk radike.

2- **Merasê** xweş digire; da ko kêvroşk dûr baz nedin. Kêvroşkên ko dûr baz din pir caran li pêş tajiyân wenda dibin.

3- Kêvroşkê xurt an qels (1) ji cihê wî dizane û tajiyê xwe bera ê xurt nade.

4- Heke ji tajikî pirtir bi nêçirvan ra hebin, yekî li **bilindcihan** dihêle. Ji ber ko her du lingên kêvroşkan ên pêşin ji ên paşin pir kintir in, her dem çavê wî li bilindcihan e; çima ko li ber kaşan pir xurt direve. Gava nêçirvan tajiyekî xwe li gazê dihêle, heya kêvroşk digehê gazê qenc diweste. Hinga ew tajiyê vehêsi bi gengazi nêçira xwe digire.

Di vê nêçira han da awayê xwedikirina tajiyân ji hewceyi hinek zanin, an bala xwe danê ye. Ev xwedikirina han ji bi pêkanina çar tiştan dibe :

1- **Xwarin**, di heftê da qe ne çar caran şirani û çar caran ji avsîr (ji rûn an ava goşt û nan û sirê çêdibe) dayin.

2- Ji bo **nermhiştina pişt**a taji cileke berkulav û germ li piştê sidandin.

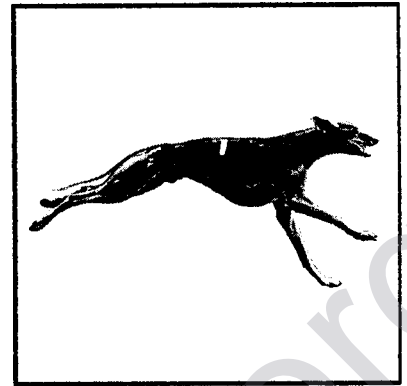
3- Heftê du caran pişt a taji bi **ava germ û sawûnê** şûstin û qenc mistdan.

4- Ji bo parastina birinê taji, her gav **girêdayî** hiştin.

Ji bo vê ye ko her **pênc mehên** nêçirê (mehek paiz, sê meh zivistan û mehek bihar) nêçirvanê serwest tajiyên xwe girêdayî dihêle. Bi tenê rojê sê caran digerine.

Awayê nêçirê

Nêçira kêvroşkan bi tajiyân; awayê çaktir, bi girtina merasê dibe. **Meras, di rex hev ra meşina nêçirvanan** ra, tê gotin. Dema nêçirvan degehên cihê nêçirê, weki kevanekî an hiva nuh **nivgovendekê digirin** û di **erdê bi guman da diçin** û **tên**. Di pêş û rex xwe da çi hij, dirî û tûpên ko bibinin kevir dikin. Divê navbera her du peyan sê-çar gaz hebin. Gava fireyîya navbera peyan ji vê pirtir be, pir mikûn e ko kêvroşk ranebe.

Heke taji yek be, meras ji li goreyi wê kin tê girtin û taji dixin nêveka merasê. Na gava taji dudû bin, her yekî didin hêleke merasê. Heke taji ji dudûyan pirtir bin ên mayî diêxin nîveka merasê. Lê her hal tajiyên qenc didin peran û ên qels diêxin nîvekê. Merasa ko çak bête girtin, tê da kêvroşk dûr nareve. Heke kêvroşk dûr nereve, tajiyê çak di niv kilometrê û hin hindiktir da digire.

Kêvroşk ko bi çavpehni û teresiyê hatine nasin, carcaran ranabin. Qewimiye ko nêçirvan pê li serê wî kiriye û di bin lingê xwe da girtiye. Ji bo vê di girtina merasê da divê nêçirvan gelekî serwest be ko kêvroşk bi şûn xwe da nehêle û jê derbas nebe.

Sowa (cins) tajiyân

Sowa tajiyân ji wek ên hespan gelek in; lê ne bi nav û binyat in. Ji bo naskirinê, sowa hespan bi navê xwe diyên ko li cem hatine nasin; lê ji bona tajiyân tiştêki holê

(1) Kêvroşkên qiracan, nemaze ên ko di ber kaşên bi çeqeq da bi cih dibin gelekî e beza û xurt in. Ev celeb kevrosk e piştîşin in. Kevroskên kepir û çiyân ne ewçend e xurt in û sorik dibin.

ne fikirîne. Bi tenê, ên ko taji pir bi xwedî kirine dizanin; an bir dibin ko wek hespan, an mina seyên mayî tajiyan ji sowên wan ji hev cida ne. Herwekî me li jor gotî, çima ko ji her sowekê ra navek ne hatiye xweya kirin, di vir da emê nikari bin sowên wan ji hev veqetinin. Lê di vi wari da di destê me da delîlek heye ko ji tajiyan çak cewrên çak, ji ên bêkêr ji cewrên bêkêr dadikevin.-

Ji bona zanîna çakiya tajiki çend nişan hene ko nêçîrvan tajiye çak ji ê bêkêr bi der diêxe.

Serî : tajiye çak bêvildirêj û qoçê sêri tûj û bilind dibe.

Pisir : pisira fere û daketi nişana xurtî revê ye.

Pist : kijan taji mûfirkên pistê zêdetir bin ewçend beza dibe.

Bi van nişanên han ji nêçîrvanekî ra mîkûn e ko tajiye jêhati ji ê bêkêr bina-se. Pistî ko me benda xwe hinde dirêj kir, heke me xwandevan hinekî serwest kiri bin ew ji baş e.

Dawî

Sîran

Hacê-Hac

Cemila Celil (*)

Lê bi Hacê, bi Hacê, bi Hacê, Hacê-Hac,
Lê bi Hacê, bi Hacê, bi Hacê, can, wey, can.

Zêr li sêri bû t'acê, Hacê-Hac,
Zêr li sêri bû t'acê, can, wey, can.

Wextê lawka zewacê, Hacê-Hac,
Wextê lawka zewacê, can, wey, can.

Karê xezala cotin, Hacê-Hac,
Karê xezala cotin, wey, can.

Nêç'irvan melkemetin, Hacê-Hac,
Nêç'irvan melkemetin, ca, wey, can.

Lê bi Hacê, bi Hacê, bi Hacê, Hacê-Hac,
Lê bi Hacê, bi Hacê, bi Hacê, can, wey, can.

Karê xezala bi sêne, Hacê-Hac,
Karê xezala bi sêne, can, wey, can.

Berbi dangê xwe têne, Hacê-Hac,
Berbi dangê xwe têne, can, wey, can.

Nêç'irvane malêne, Hacê-Hac,
Nêç'irvane malêne, can, wey, can.

(*) Kilam û Miqamêd Cimeta Kurda, Roja Nû, 3, Stockholm 1982.

X e b a t a m e

4 Heziran

Nêziki sed rêxistinên çandî bi hev re rojekê li Botanique, navenda Wezaretê çandê ya fransîzî, li Brükselê pêk ani. Di bernama vê roja mezin de Kurd jî cih stend. Koma Niştîman, ku ji Arnhem - Hollanda hati bû, dilanên kurdî yên gelek xwes û geş pêşkeş kirin û endamêk jî Têkoşer bi kurtî li ser rewşa Kurdistanê peyivî. Li derve jî me pirtûk û belgeyên kurdî raxistin.

5 Heziran

Festivala Folklorî ya Fumal, gundekî nêzîkî Namur, jî aliyê Navenda Candî ya Fumal pêk bû. Cardin koma Niştîman dilanên kurdî kirin.

11 Heziran

Rêxistina Wereldwinkel niv-rojekê jî bo gelên bindest li Ypres pêk ani. Em bi raxistina pirtûk û belgeyên kurdî besdar bûn.

22 Heziran

Em besdar bûn civina çapê ya Tevger (Tevgera Rizgariya Kurdistan). Ev eniya nuh jî van heşt rêxistinên Kurdistanê Tirkîyê pêk hatiye : Ala Rizgari, Kuk-Se, Parhêz, Pdk-Rn, Ppkk, Pskt, SK, YSK. Nûnerên wê amanc û bernama xwe dan nasîn. Gelek rojnamevan besdarî vê civinê bûn û rjnameyên tirkî li ser wê nivîsi.

1 Tîrmeh

Civina çapê ya grûpa Alliance Libre Européenne, ya Parlemta Ewropa, li ser Kurdistan û Eritrê li Brükselê (li rûpel binêre). Ji derveyî Têkoşer, rêxistinên her çar perçeyên Kurdistanê jî hati bûn vexwendin (dawet kirin), lê bitenê Tevger û P.D.K. Iranê hati bûn. Willy Kuypers, nûnerê vê grûpê, li ser Peymana Sêvr ya 1920, ku mafê serxwebûnê da bû Kurdan, rawestiya û wê weka bingeheke huqûqî jî bo xebateke Parlemta Ewropa li ser Kurdistanê hesiband.

29 Tîrmeh

Festivala Navnetewî ya Folklorê "Gala des Nationalités" jî aliyê rêxistina Asso-

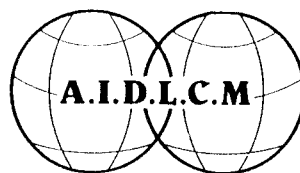
ciation Internationale pour la Défense des Langues et Cultures Menacées, li Liège pêk bû. Têkoşer bi koma xwe ya dilanên kurdî besdarî wê bû. Zargotina (folklor) kurdî bala nêrevanan gelek kişand û dilê wan şah kir.

8 Ilon

Em besdar bûn xwe-pêşandana (mesîn) ku ji aliyê Eniya Kurdistanê Iraqê, li ber avahiya O.N.U. (Rêxistina Neteweyên Yekbûyî, hat pêk anin. Ev protesto di televizyon û rojnameyên flamanî de hat weşandin.

Weşan

Me nivisareke dirêj li ser Halabca di kovara Mrax-Information, N° 51, hejmarê Heziranê, de nivîsi.-

Association internationale
pour la Défense des Langues et Cultures
menacées

GALA DES NATIONALITES

ANCIENNE EGLISE SAINT-ANDRE

20 HEURES

place du Marché à Liège

Têkoşer'den haberler

4 Haziran

Yüze yakın örgüt, Fransız Kültür Merkezi Botanique (Brüksel'de), kültürel bir gün düzenlediler. Programda Kürtler de vardı. Têkoşer'den bir arkadaşın Kürdistan hakkında verdiği öz bir açıklama ile beraber Hollanda-Arnhem'den gelen Koma Niştiman Folklor Ekibi seyircilere birbirinden güzel oyunlar sergiledi. Dışarıda da informasyon sergimiz vardı.

5 Haziran

Namura yakın Fumal Folklor Festivali. Fumal Kültür Merkezi tarafından düzenlenen festivale yine Koma Niştiman Folklor Ekibi Kürdistan'ın her tarafından oyunları ile katıldı.

11 Haziran

Wereldwinkel örgütü ezilen halklar için yarım gün düzenledi. Ypres'te düzenlenen bu güne biz informasyon sergimiz ile katıldık.

22 Haziran

Tevger (Tevgera Rizgariya Kurdistan) basın konferansına katıldık. Bu yeni cephe su örgütler tarafından kurulmuştur : Ala Rizgari, KUK-SE, Parhêz, PDK-RN, PPKK, PSKT, SK, YSK. Cephe adına konuşmacılar program ve amaçlarını açıkladılar. Gaztecilerin çoğunlukla katıldığı bu konferansa Türk gazeteleri geniş yer verdi.

1 Temmuz

Avrupa Parlamentosu Alliance Libre Européenne gurubunun Kürdistan ve Eritre (sayfa... bak) üzerine toplantısı. Têkoşer'in yanında Kürdistan'ın dört parçasından örgütler bu toplantıya davet edilmişti. Fakat yalnız Tevger ve PDK-İran katılmışlardı. Bu gurubun üyesi Willy Kuypers, 1920 Sevr anlaşması ve o anlaşmanın Kürtlere vaat ettiği ulusal hakları açıkladı, bu anlaşmada bugünkü mücadelede temel

hak olması gereğini ve bu anlaşmanın da Avrupa Parlamentosu tarafından çalışmalarının çerçevesine alınmasını talep etti.

29 Temmuz

Uluslararası Folklor Festivali "Gala des Nationalités". Association Internationale Pour la Défense des Langues et Cultures Menacées tarafından bu festival düzenlendi. Têkoşer bu festivale Kürt halk oyunlarını oynayan Folklor ekibi ile katıldı. Folklor ekibi seyircilerin beğenisini kazandı.

8 Eylül

Beçika'da Irak Kürdistanı Cephesi tarafından Birleşmiş Milletler binası önünde Irak'ta Kürt Halkına karşı girişilen toplumsal kıyım hareketi protesto edildi. Bilindiği gibi Irak Kürdistanında kimyasal silahlar kullanılmakta ve yüzbinin üzerinde Kürt kadını, çocuğu ve ihtiyari sınırlara hücum edip sığınma hakkı istemektedir. Bu gösteri Beçika Televizyonu, Fıranca bölümünde çıktı.

Yayınlarımız

MRAK-Information dergisinde Halabca ile ilgili uzun bir yazı yayınladık.-

